

УДК 34.06

Онищук Ігор ігорович,
старший викладач
кафедри теорії та історії держави і права
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького
Здобувач кафедри теорії та історія держави і права
ЛьвДУВС

ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ДЕФІНІЦІЇ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ

Аналізується проблема застосування юридичних термінів в законодавчих актах. Розглядаються основні правила застосування юридичної термінології в законах та вимоги до юридичних термінів-понять.

Ключові слова: юридичний термін, законодавча дефініція, техніка юридичного письма, нормативно-правовий акт, мова нормативно-правового акта.

Постановка проблеми. Юридична термінологія як сукупність термінів та система словесного вираження понять і категорій права є специфічним засобом висловлення змісту нормативно-правового акта. Термінологічна система права виступає своєрідним ядром, об'єднуючим всі структурні елементи й стилістичні зрізи юридичної мови. Із загального юридичного масиву викристалізуються найбільш вдалі й точні терміни, що позначають найважливіші юридичні поняття, які набувають статусу нормативно-правових, а потім використовуються у всіх сферах юридичної діяльності, у всіх видах нормативно-правових актів. Основу термінологічної системи права утворюють наукові терміни, які змінюються й розвиваються в міру розвитку юридичної науки.

Актуальною для українського законодавства залишається проблема чіткого визначення законодавчих термінів. Нормативно-правові акти часто регулюють суспільні відносини без визначення базових понять, що призводить до вільного тлумачення термінів суб'єктами та породжує різного роду суперечки. На практиці проблемі нормативної термінології в українському законодавстві не приділяється належної уваги. При формуванні нормативно-правових актів увага, насамперед, концентрується на регулюванні суспільних відносин та логіці викладення правових норм. За таких умов чітке визначення юридичних термінів стає першорядною умовою забезпечення принципу законності та становлення правової держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема термінології та законодавчих дефініцій у нормативно-правових актах є предметом спеціального наукового вивчення як українських дослідників (Н. Артикуци, А. Красницької, Т. Подорожної, С. Толстої, А. Ткачука, І. Шутака та ін.), так і зарубіжних (Н. Власенко, Т. Губаревої, М. Давидової, В. Каратухіна, К. Келлі, Н. Краснослободцевої, О. Піголкіна, Є. Шугріної та ін.). Де, нерідко, погляди науковців не тільки не збігаються, а й доволі суперечливі.

Постановка завдання. Метою написання цієї статті є висвітлити проблему

термінології, нормативних дефініцій та символічних прийомів нормативно-правового акта, розглянути основні правила формулювання юридичних термінів та виокремити основні своєрідні вимоги до термінології нормативно-правового акта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Системність та внутрішня узгодженість – важливі риси юридичної термінології, яка становлять складну органічну систему. Існує ціла низка проблем, які пов'язані з упорядкуванням системи юридичних термінів. Ці проблеми стосуються ієрархічних логічних зв'язків і відношень між юридичними термінами та їх елементами, терміносистемами (галузевими й міжгалузевими, галузевими й загально-правовою терміносистемою), критеріїв та відповідних логічних рівнів класифікаційних основ юридичної термінології [5, с. 81].

Значення юридичних термінів, термінології закону та нормативних дефініцій проекту НПА важко переоцінити. Перш ніж виконувати правові приписи, суб'єкт правових відносин повинен розуміти свої права та обов'язки через усвідомлення базових понять НПА.

Аналізуючи проблему застосування юридичних термінів в законодавчих актах порівнюємо слова «поняття» і «визначення». *Поняття* – це коротка назва явища. *Визначення* – сукупність ознак та властивостей, що складають таке явище. Синонімом слова «поняття» є слово «термін», а синонімом «визначення» – «дефініція» (наприклад: «угода» – це поняття, а «дії громадян і організацій, спрямовані на встановлення, зміну або припинення цивільних прав або обов'язків» – це визначення угоди). Під час аналізу викладення нормативних понять у законодавстві найчастіше доводиться мати справу з юридичними термінами.

Юридичний (правовий) термін – це слово (або словосполучення), що уніфіковано використовується в сфері правових відносин та з заданою суворою змістовною визначеністю, однозначністю, функціональною стійкістю визначає правове поняття. Визначення юридичного терміна встановлює такі вимоги: відповідність змісту юридичного терміна правовому поняттю; однозначність юридичного терміна; функціональна стійкість. Юридичні терміни виконують дві основні функції: називну (номінативну) та змістову (відображення змісту поняття). На такій подвійності природи термінів наголошують Т. Канделакі та А. Суперанська, розрізняючи план змісту терміна та план його вираження. Терміни-поняття виокремлюють як певні наукові уявлення (концепти) та терміни-слова як назви понять [12, с. 137].

Виокремлюються дві групи вимог до юридичних термінів: як до термінів-слів та як до термінів-понять. Г. Грегуль вважає, що юридичні терміни-слова мають відповідати таким вимогам: упровадженість, мовна правильність, питомість, стислість [3, с. 295].

Недотримання цієї вимоги призводить до небажаного явища в юридичній термінології – появи повних синонімічних термінів. Як зазначає О. Пономарів, «є тенденція термін іншомовного походження вживати в офіційно-діловому стилі та в суто наукових працях; створений на питомому ґрунті – в науково-навчальній та науково-популярній літературі, в публіцистиці, в красному письменстві» [9, с. 93].

Як зазначає Г. Грегуль, для правознавства така практика небажана, адже вона не сприяє уніфікації юридичної термінології, що є однією з необхідних підстав для точного розуміння і тлумачення норми права.

Розглянемо деякі правила застосування юридичної термінології в законах.

Юридичний термін мусить бути стислий. Для того, щоб розкрити зміст поняття, слід подати найбільш важливі його ознаки. Прийнятним вважається термін, що найповніше відображає нормативне поняття, і невдалим – той, що спотворює його істинний зміст.

Чіткість правового терміна забезпечується використанням в нормативно-правовому акті загальнозрозумілих і доступних слів в їх прямому значенні. Необхідно уникати застосування в нормативному акті застарілих і багатозначних слів і виразів, образних порівнянь, епітетів, метафор тощо.

Однозначність закону у мові – це не лише єдине значення слова, а його однакове сприйняття та тлумачення. Саме тому для визначення однакових понять слід застосовувати одні й ті ж терміни. Прикладом застосування різних термінів для одного поняття є існування тривалий час в українському правовому полі термінів «вогнестрільна зброя» та «вогнепальна зброя». Термін «законодавство» є прикладом використання одного терміна для понять з різним обсягом правового змісту (у випадках відсутності чіткої регламентації такого обсягу).

Щоб сформулювати точні юридичні терміни нерідко дослідники створюють багатокомпонентні юридичні терміни, які містять зайві елементи (невиправдану тавтологію, недоречні повтори, неінформативні складові елементи терміна тощо): ухилення від призову за мобілізацією – ухилення від мобілізації; близькі родичі і свояки – родичі. У ДСТУ 3966-2000 [4, с. 32] цю вимогу до термінів уточнено як раціональна (оптимальна) стислість. У цьому ж джерелі запропоновано й заходи щодо скорочення довжини термінів: вилучення малоінформативних елементів; заміна багатоелементних термінів коротшими синонімами; створення абревіатур різних типів, смислослів; використання коротших словотворчих елементів терміна. Разом з тим вважають, що задовольняти вимогу стислості терміна, порушуючи норми мови чи нехтуючи інші вимоги до терміна, не можна [4, с. 15].

Юридичні терміни-поняття відповідають таким вимогам: поняттєво-термінологічна єдність, дефінітивність, системність, точність, емоційно-експресивна нейтральність.

Єдність термінології означає визначення тотожних понять шляхом застосування однакових термінів та забезпечує правильне розуміння іт однозначне тлумачення НПА. Однозначне застосування термінів у законодавстві забезпечується, насамперед, відповідністю їх змісту та обсягу. Неприпустимим є розбіжності в термінології тексту одного нормативного акта, а також у термінології загального та спеціального законів. Питання єдності термінології тісно пов'язані з ієрархією законодавства та його сферами регулювання правовідносин. Слід мати на увазі, що єдність термінології в межах одного нормативного акта обов'язкова, а зміст термінів не повинен відрізнятися від їх змісту, визначеного в Конституції України [1, с. 70].

Обов'язковою є єдність термінології в законах, які регулюють єдину сферу правовідносин, а також у законах, що пов'язані бланкетними нормами. В підзаконних нормативних актах терміни застосовуються в межах термінології законів, що регулюють відповідну сферу.

Законодавець, який створює й удосконалює систему понять тієї чи іншої галузі законодавства, враховує і систему логічних конструкцій, складові якої потребують назви, і наявний склад лексичних одиниць мови, беручи до уваги всі можливості її організації. Дефініція, що запозичена вченими з логіки, виконує при цьому важливі функції, оскільки не тільки є складовою мови законодавства, а й фіксує стан знань на певному етапі розвитку науки і практики. Її якість безпосередньо залежить від врахування законодавцем варіантів розв'язання логіко-семантичних і методологічних завдань теорії визначень. Останнім часом було прийнято велику кількість законів і підзаконних нормативних актів, що як і інші види державно-владних приписів, містять дефініції. Проте, як показує аналіз чинного законодавства, якість їх доволі низька [7, с. 2].

Поняттєво-термінологічна єдність полягає в тому, що один юридичний термін має позначати лише одне поняття права (термінологічна однозначність), а одне поняття права має бути назване лише одним юридичним терміном (поняттєва одноназваність). Безумовно, це ідеальна вимога, яка повною мірою не може бути дотриманою в будь-якій термінології, однак наближатися до такого взірця – кінцева мета систематизації та уніфікації юридичної термінології.

Щодо термінологічної однозначності, то більшість дослідників (О. Реформаторський, Л. Симоненко, Т. Панько, А. Суперанська, Н. Цимбал та ін.) звужують межі однозначності термінологічним полем. Тобто вимога однозначності є бажаною для дотримання в межах одного термінологічного поля, між різними термінологічними полями допускають термінологічну багатозначність та омонімічність. Причини багатозначності можуть бути різними, наприклад: обмеженість кореневого словникового матеріалу порівняно з кількістю понять, які існують у науці, техніці; обслуговування одним терміном різних понять, які стосуються того самого явища; неправильне запозичення термінів з інших мов [6, с. 9] тощо.

Що ж до поняттєвої одноназваності, то її недотримання призводить до появи термінологічної синонімічності, яку вважають небажаним явищем в юридичній термінології (зауважмо, що йдеться про повні (дублетні) синоніми, поняттєва співвіднесеність яких є тотожною). Причиною появи таких синонімів є: взаємодія однієї мови з іншою, що призводить до запозичення іншомовних слів; співіснування варіативних форм словотвору; співіснування варіативних словосполук тощо. Варто ще наголосити на тому, що в юридичному термінознавстві поняттєво-термінологічну єдність можна розглядати як загалом у галузі правознавства, так і зокрема – у межах певної правової сфери (законодавства, юридичної науки, судочинства тощо) або ж конкретніше, наприклад, у сфері законодавства: у межах одного нормативно-правового акту чи загалом у законодавстві тощо.

Дефінітивність. Сутність названого юридичним терміном поняття права має обов'язково розкривати дефініція. Наявність чіткої дефініції – істотна відмінність терміна від загальноживаного слова. Дефініції юридичних термінів мають особливе значення, адже вони окреслюють сутність понять права і відіграють важливу роль під час тлумачення норм права.

У правовій літературі виокремлюють різні види дефініцій та способи їх фіксування у правовій літературі. Утім вважаємо, що основними є кодифіковані (законодавчі) дефініції, які вибудовані за родо-видовим (класичним) принципом: зазначення родової ознаки та видової відмінності. Існує й ціла низка вимог до формулювання дефініцій, які можуть бути об'єктом окремої розвідки. Основною причиною недотримання дефінітивності, наприклад, у законодавчій сфері є невироблення єдиної законодавчої техніки. Хоча й фахова компетентність та мовна культура правотворця відіграє й тут чималу роль. Разом з тим слід наголосити на тому, що не всі юридичні терміни можуть мати чітку дефініцію. У правознавстві існують терміни, що виражають оціночні поняття, які підлягають оцінюванню в кожному конкретному випадку: *тяжка образа, особливо тяжкі наслідки, поважна причина, злісне ухилення свідка від явки до органів досудового слідства і под.*

Системність. Ця вимога має подвійну природу, йдеться про поняттєву та словотвірну системність, на чому наголошували більшість дослідників (О. Реформаторський, Т. Панько, Л. Симоненко, А. Суперанська та ін.). Так, О. Реформаторський зазначав: «Міркуючи про системність треба було б зазначити, що термін має бути системним двічі: він має як

«словесне позначення поняття» відповідати системі понять певної галузі науки чи технології, а як слово – термін має відповідати системі мови» [12, с. 116].

Поняттєва системність полягає в сукупності понять, які перебувають у певних відношеннях, зв'язках один з одним, за рахунок чого формується певна цілісність – поняттєва система. У юридичній літературі виокремлюють цілу низку проблем, які пов'язані з упорядкуванням системи юридичних термінів, наприклад: проблеми ієрархічних логічних зв'язків і відношень між юридичними термінами і їх елементами, терміносистемами (галузевими й міжгалузевими, галузевими й загальноправовою терміносистемою), критеріїв та відповідних логічних рівнів класифікаційних основ юридичної термінології [5, с. 81] та ін.

Словотвірна системність полягає в сукупності словотворчих одиниць у їхніх взаємозв'язках. Особливу увагу науковці-термінологи зосередили навколо передачі однаковими словотворчими засобами мови певних поняттєвих категорій: процесів, завершеної чи незавершеної дії, виконавців дії, явищ, результатів дії тощо. Не менша увага прикута й до словотворчого потенціалу терміна як його здатності бути основою для нових термінів, наприклад: суд – суддя, судєбник, суддівство, судовий, судочинство, судоустрій, підсудний, засуджений, судовоговірння, правосуддя та ін.

Точність. Ця вимога вказує на те, що юридичний термін має якнайповніше передавати зміст відповідного юридичного поняття. Вважають, що чим повніше і глибше пізнання сутності поняття, тим точніше формулюється його назва – термін. Як зазначав Д. Лотте, тільки тоді, коли термін містить суттєві ознаки названого ним поняття, його можна назвати точним [6, с. 41]. За його ж класифікацією щодо ступеня точності, розрізняють такі види термінів: правильно орієнтовані, нейтральні та неправильно орієнтовані.

Правильно орієнтовані є терміни, буквально значення яких створює точне уявлення про сааме поняття: *адвокатське об'єднання, вбивство на замовлення, бездіяльність*. Такі терміни легко запам'ятовують, бо є вмотивованими, вони легко встановлюють асоціативний зв'язок з іншими термінами. Якщо буквально значення термінів не розпізнається, то йдеться про нейтральні терміни: *халатність, хуліганство, ордер*. До неправильно орієнтованих термінів належать такі терміни, терміноелементи яких суперечать значенню терміна і призводять до неправильного уявлення про поняття: *усиновлювач* (особа, яка може не лише усиновити, а й удочерити) та ін.

Емоційно-експресивна нейтральність. Юридичний термін має нести лише основну предметно-логічну інформацію, а не передавати якусь додаткову емоційно-оцінну та чуттєво-образну інформацію. Навіть якщо термін утворено шляхом метафоризації, то, потрапляючи в певне термінологічне поле, він має втратити свої додаткові відтінки. Будь-яке додаткове значення юридичного терміна розпорошує увагу читача (слухача), створює передумови до неточного його тлумачення в певному контексті. Саме тому в юридичних термінах мають бути відсутні ознаки експресивного та емоційного забарвлення (урочистості, піднесення, презирства, зневаги, іронії, жарту, пестливості, фамільярності тощо) [3, с. 297].

Основними критеріями ясності юридичного документа є: використання в тексті загальновідомих термінів в їх загальновідомому значенні; обов'язковість розшифровки значення найбільш важливих термінів; використання простих і зрозумілих термінів, відомих і широкоживаних зворотів [11, с. 41].

Ще на початковому етапі на основі наукової концепції проекту НПА необхідно: визначити зміст та об'єм нормативних понять; співвідношення з конституційними поняттями, а в деяких випадках – з термінологією міжнародних правових актів, визначених

законодавством; скласти логіко-понятійну схему з наочним відображенням всіх елементів та зв'язків між ними; підібрати лінгвістичні засоби для визначення нормативних понять, застосовуючи слова зі сталим, чітким змістом [1, с. 69].

Істотно поліпшити чинне законодавство, зробити його зміст зрозумілим і доступним, здатні законодавчі дефініції. Традиційно їх розглядають в якості коротких визначень понять, включених у текст джерел права. З їх допомогою адресати правового припису отримують можливість детально розібратися в елементах категоріального апарату законодавства, отримати точне уявлення про державно-владне веління, закріплене в юридичній нормі [13, с. 2].

У теорії немає єдиного підходу до визначення термінів у нормативно-правових актах. Зокрема, Д.А. Керімов вважає, що в законі, який стосується всього суспільства чи значної його частини, повинні подаватися визначення кожного юридичного терміна. Сам по собі такий підхід є зрозумілим, однак він навряд чи зможе реалізуватися. Адже визначення кожного юридичного терміна в НПА зробить його громіздким. Чеські дослідники А. Кнапп, В. Герлох стверджують, що надмірна кількість визначень робить правову норму негнучкою, що може мати негативний вплив. Тому вказується, що визначення повинні даватися лише окремим юридичним термінам, зокрема тим, які мають вирішальне значення для правового регулювання, а також поняттям, які не мають загальнопоширеного використання чи вживаються у більш вузькому чи істотно відмінному значенні, порівняно із загальноприйнятим [10, с. 180-181].

Л.Ф. Апт сформулював законодавчу дефініцію як коротке визначення якого-небудь поняття, адекватно розкриває зміст поняття, яке називає його родові та (або) видові ознаки, що включає його характеристики в стислій і узагальненій формі. До законодавчих визначень треба підходити дуже відповідально і обережно. Нормативні визначення доцільно давати тільки в тих випадках, коли без них неможливо або важко правильно розуміти відповідні терміни і, отже, нормативно-правовий акт в цілому [2, с. 311].

Т.С. Подорожна, здійснивши детальний аналіз основних наукових підходів до розуміння природи законодавчих дефініцій подає таке визначення: законодавчі дефініції – це вихідні (основоположні), самостійні та специфічні державно-владні приписи, що є короткими визначеннями понять, які використовуються в законодавстві. За своєю природою, змістом і формами вираження, значенням у правовому впливі на суспільні відносини законодавчі дефініції суттєво відрізняються від доктринальних і практично-прикладних юридичних понять. Ці розбіжності чітко виявляються у їхніх функціях [7, с. 31].

Законодавчі дефініції забезпечують точність застосування термінології, є органічним доповненням вимоги єдності термінології, а також сприяють однозначності тлумачення законів. Проте не слід перенасичувати законодавчий акт правовими дефініціями. При розробці проекту НПА важливо розуміти, які саме поняття потребують обов'язкового визначення. Необхідність нормативних дефініцій виникає в разі, коли: поняття сформовано шляхом переосмислення загальноживаного слова або з використанням нетрадиційної лексики (рідкісних, спеціальних та іншомовних слів, в тому числі юридичних термінів); поняття сформовано за допомогою слів, які викликають різні за змістом асоціації; дане поняття є специфічним (з урахуванням цілей закону); поняття по-різному трактується юридичною наукою і практикою; по відношенню до його змісту не повинно бути сумнівів та непорозумінь (якщо термін дуже важливий для розуміння НПА); відсутність чіткого визначення терміна може призвести до неясності щодо правильного розуміння НПА та точного тлумачення терміна [1, с. 71].

Під дефектом законодавчої дефініції розуміється невідповідність конструкції визначення відбиваним явищ, процесів, фактів, суспільним відносинам, їх елементам, а також порушення логіки її розташування в структурі джерела права. Найбільш типовими дефектами законодавчої дефініції є: двозначність, неточність, декларативність, зайва деталізація, абстрактність, тавтологічність, алогічність законодавчих дефініцій.

До системи заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання законодавчих дефініцій можна віднести: створення механізму виявлення ситуацій, при яких доцільне створення законодавчих дефініцій; уніфікацію системи техніко-юридичних формул реалізації законодавчих дефініцій та їх закріплення у різних видах джерел права; підготовку методики визначення оптимального обсягу дефінітивного матеріалу, як в тексті окремого джерела права, так і в законодавстві в цілому; систематизацію дефінітивного матеріалу, що міститься в українському законодавстві; створення спеціального Зводу законодавчих дефініцій, розумну конкретизацію в діючій системі права.

Доцільно якнайповніше визначити терміни в законах загального характеру, зокрема, в Кодексах, а в спеціальних законах визначити лише поняття, які стосуються вузької сфери суспільних відносин, що регулюються цим законом. Відсутність чіткого визначення терміна, може призвести до порушення конституційних прав і свобод. Визначення, як правило розташовуються: в окремій статті загальних положень або на початку нормативного акта чи окремої глави; в окремій статті закону, де вперше застосовується такий термін; в дужках – як синонім (найчастіше для уточнення терміна).

Визначення, що мають принципове значення і використовуються часто, як правило, формулюються на початку НПА або в тих статтях, де вони застосовуються вперше. За наявності в акті загальної частини більш важливі терміни доцільно визначити в ній, розміщуючи їх в окремих статтях. Загальна частина має містити визначення лише базових термінів для конкретного акта, інші – треба пояснювати на початку конкретного розділу, або в самій статті. Не рекомендується давати визначення термінів наприкінці акта, в додатках чи примітках.

Типовими помилками при формуванні нормативної дефініції є: надто широке або занадто вузьке визначення поняття; тавтологія у визначенні (помилкове визначення поняття через це ж поняття); визначення невідомого через невідоме (помилкове визначення, коли поняття визначається через таке поняття, яке невизначено); неясність та розмитість ознак, які входять у визначення.

Висновки. Законодавча дефініція – багатовимірне в гносеологічному і прикладному сенсі явище сучасного українського законодавства. Це не тільки база для сприйняття поточних правових установлень, джерело загальноновизнаного уніфікованого соціального регулювання. Багато в чому це унікальний фактор розвитку законодавства, який здатний спричинити стимулюючий позитивний вплив на процес упорядкування суспільних відносин, так і кардинально знизити ефективність законодавства. Дефініція має стати головним провідником ідеї «просто про складне», а для цього необхідне її всебічне комплексне дослідження.

Список використаних джерел

1. Артеменко В. Проектування нормативно-правових актів : [навчальний посібник] / В. Артеменко. – К. : Фонд «Європа XXI», 2007. – 256 с.
2. Апт Л.Ф. Правовые дефиниции в законодательстве // Проблемы юридической техники: Сб. статей / Под ред. д.ю.н., проф., акад. В.М.Баранова. – Нижний Новгород, 2000. – С. 311-312.

3. Грегуль, Г. Вимоги до юридичних термінів / Г. Грегуль // Проблеми Української термінології. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. Політехніка», 2008. – С. 294-297.
4. ДСТУ 3966-2000: Термінологія. Засади й правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. – К.: Держстандарт України, 2000. – 32 с.
5. Законодательная техника / Отв. ред. Ю. А. Тихомирова. – М.: Городец, 2000. – 268 с.
6. Как работать над терминологией. Основы и методы. – М. : Наука, 1968. – 76 с.
7. Подорожна Т.С. Законодавчі дефініції : поняття, структура, функції : монографія. / Т.С. Подорожна. – Львів : ПАІС, 2009. – 196 с.
8. Подорожна Т.С. Законодавчі дефініції : поняття, структура, функції: автореф... дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Т.С. Подорожна. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2009. – 30 с.
9. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доповн. / о.Д. Пономарів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
10. Правнича лінгвістика : навч. посіб. / Г.П. Проценко, Л.М. Шестопалова, О.Ф. Прохоренко [та ін.] ; за заг. ред. С.М. Гусарові. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2010. – 312 с.
11. Правове письмо. Навчальний посібник / В. А. Ватрас, Д. А. Монастирський, В.Г. Рогожа та ін. / За ред. Р.О. Стефанчука. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. – 148 с.
12. Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В. Общая терминология: Вопросы теории.– М.: Наука, 1989. – 246 с.
13. Хайретдинова М.Д. Законодательная дефиниция: проблемы теории и практики : автореф... дис. на соискание уч. степ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история правовых учений» / М.Д. Хайретдинова. – Нижний Новгород, 2008. – 20 с.

**Оныщук И.И. Терминология и законодательные дефиниции
в нормативно-правовых актах**

Анализується проблема застосування юридических термінів в законодавчих актах. Розглядаються основні правила застосування юридическої термінології в законах і вимоги до юридических термінів-поняттям.

Ключевые слова: юридический термін, законодавча дефиниція, техніка юридического письма, нормативно-правовий акт, мовний нормативно-правового акта.

**Onischuk I.I. Terminology and legislative definitions
In legal acts**

Analyzed the problem of legal terms using in legislation. The basic rules of legal terminology in the laws and requirements of legal terms, concepts.

Key words: legal term, legal definition, legal writing technique, legal act, the language of the legal act.

